

PRZEŁOŻENIE ZIELONEGO ŁADU UE NA DZIAŁANIA LOKALNE

Deklaracja europejskich przywódców lokalnych i regionalnych

My, europejscy przywódcy lokalni i regionalni, potwierdzamy nasze zaangażowanie na rzecz osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu w naszych regionach przy jak największym udziale naszych obywateli, przedsiębiorstw i społeczności lokalnych.

Część I: Preambula

Dostrzegamy krytyczną sytuację na świecie i pilne wyzwania, przed którymi stoi obecnie Europa, gdzie wysiłki na rzecz znalezienia rozwiązań dla potrójnego kryzysu w skali planety¹ są zagrożone niestabilną sytuacją geopolityczną. W tym kontekście Europejski Zielony Ład stanowi transformacyjną wizję zrównoważonej przyszłości Europy, którą należy chronić i dalej rozwijać.

W związku z tym, że po wyborach w 2024 r. UE wejdzie w nową fazę polegającą na wdrażaniu Zielonego Ładu, należy w znacznie większym stopniu skoncentrować się na kształtowaniu polityk, które umożliwią wprowadzenie środków typu „no regret” i przyspieszą wdrażanie rozwiązań w terenie zarówno w zakresie łagodzenia zmiany klimatu, jak i przystosowania się do niej. Przyniosą one konkretną wartość dodaną dla naszych przedsiębiorstw i społeczności, a jednocześnie przyspieszą transformację w kierunku neutralności klimatycznej.

Władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. Dzięki naszym bliskim kontaktom z obywatelami i przedsiębiorstwami jesteśmy najlepiej przygotowani do zaangażowania lokalnych zainteresowanych stron i społeczności, tworząc niezbędne warunki i wspierając rozwój inicjatyw lokalnych, tak aby Europejski Zielony Ład przekształcił się w znaczące, skuteczne i wymierne działania z korzyścią dla wszystkich.

Aby wywiązać się z naszego zobowiązania, musimy działać we właściwym kontekście. Skupiamy się na opracowywaniu strategii pozwalających zaangażować obywateli, zainteresowane podmioty i przedsiębiorstwa. Z jednej strony nasza zdolność do mobilizacji i wdrażania powinna być silniej zakorzeniona w Europejskim Zielonym Ładzie, a z drugiej strony nasze potrzeby, bariery i możliwości powinny być brane pod uwagę przy opracowywaniu europejskich ram legislacyjnych i wspierających.

¹ [What is the Triple Planetary Crisis? | UNFCCC.](#)

My, europejscy przywódcy lokalni i regionalni:

- Potwierdzamy naszą determinację, by działać jako kluczowi sojusznicy Unii Europejskiej i państw członkowskich we **wdrażaniu ambitnych i transformacyjnych działań** na drodze do realizacji Europejskiego Zielonego Ładu w terenie.
- Przypominamy o naszej gotowości do budowania **większych zdolności i umiejętności** w celu wdrażania projektów Zielonego Ładu, wspierania innowacji, współpracy i zaangażowania obywateli we wszystkich różnorodnych dziedzinach polityki publicznej.
- Podkreślamy, że samorządy lokalne i regionalne, dążąc do aktywnego zaangażowania obywateli, zainteresowanych stron i przedsiębiorstw, inicjują realizację wielu **konkretnych działań i celów dostosowanych do potrzeb**. Należy jednak podkreślić potrzebę **zaplanowania lepszej integracji wielopoziomowego sprawowania rządów i bezpośredniego dostępu do finansowania**.
- Z zadowoleniem przyjmujemy rozwój unijnych instrumentów wsparcia² dla władz lokalnych i regionalnych w różnych obszarach polityki Europejskiego Zielonego Ładu. **Ostrzegamy** jednak, że rozwój ten może nie przekładać się na równoważne zwiększenie ich wymiernego wpływu³.

Część II: Zalecenia

W tym kontekście my, europejscy przywódcy lokalni i regionalni:

1. Wzywamy współprawodawców i państwa członkowskie do przeprojektowania skutecznych procesów **wielopoziomowego sprawowania rządów**, które w pełni uwzględnią, wyeksponują i będą wspierać przyspieszone i zakrojone na odpowiednią skalę działania podmiotów lokalnych i regionalnych, przy jednoczesnym uznaniu naszych zróżnicowanych warunków i zasobów w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej i odporności.
2. Wzywamy współprawodawców i państwa członkowskie do wprowadzenia usprawnień w zakresie zharmonizowanego systemu monitorowania w ramach zarządzania unią energetyczną, aby umożliwić **integrację wysiłków i wkładów władz lokalnych i regionalnych** za pośrednictwem systemów monitorowania, które są spójne z krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu i które uwzględniają specyfikę krajową.

² M.in. inicjatywy takie jak Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii, Porozumienie w sprawie zielonego miasta, inicjatywa na rzecz miast i regionów o obiegu zamkniętym, inicjatywa „Wyzwanie dla inteligentnych miast” i inne.

³ [„The impact of EU climate and energy initiatives on cities' climate transition” \[„Wpływ inicjatyw UE w dziedzinie klimatu i energii na transformację klimatyczną miast”\]](#), KR, Unia Europejska, 2023 r.

3. Zwracamy się do Komisji Europejskiej i państw członkowskich o zapewnienie władzom lokalnym i regionalnym oraz zainteresowanym stronom odpowiednich **platform wsparcia w zakresie umiejętności i budowania zdolności**, co ułatwi wdrażanie Zielonego Ładu i jego monitorowanie.
4. Wzywamy Komisję Europejską do zapewnienia nam **bardziej elastycznych i inkluzywnych instrumentów wsparcia**⁴, które pozwoliłyby nam lepiej stawić czoła naszym wyjątkowym wyzwaniom poprzez wykorzystanie możliwości oferowanych przez kontekst lokalny i regionalny, a jednocześnie do poprawy dostępności i inkluzywności instrumentów wsparcia i strumieni finansowania (np. funduszy spójności, Funduszu Odbudowy, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Społecznego Funduszu Klimatycznego) dla szerszej grupy władz lokalnych i regionalnych.
5. Wzywamy do wzmocnienia **synergii między unijnymi instrumentami wsparcia**⁵ **a inicjatywami, procesami planowania i środkami państw członkowskich** w celu poprawy wzajemnego wzmocnienia i inkluzywności, a także do zaoferowania wsparcia technicznego i finansowego, którego władze lokalne i regionalne potrzebują do realizacji Europejskiego Zielonego Ładu w terenie.
6. Domagamy się skoncentrowania się na **synergii między istniejącymi unijnymi instrumentami finansowymi i instrumentami wspierającymi**⁶, aby osiągnąć większy wpływ i przezwyciężyć brak powiązań między poczynaniami przynoszący efekty odwrotne do zamierzonych, powielanie działań i niepotrzebne obciążenia administracyjne.
7. Wzywamy współprawodawców do **przeznaczenia dodatkowego wsparcia finansowego UE bezpośrednio** na wdrażanie Zielonego Ładu na poziomie lokalnym i regionalnym, aby zapewnić realizację zobowiązań politycznych poprzez stworzenie solidnych systemów wdrażania.
8. Apelujemy o większe **dostosowanie i integrację między funduszami UE w ramach polityki regionalnej i spójności** a celami Zielonego Ładu oraz instrumentami wspierającymi⁷ dla władz lokalnych i regionalnych.

4 M.in. inicjatywy takie jak Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii, Porozumienie w sprawie zielonego miasta, inicjatywa na rzecz miast i regionów o obiegu zamkniętym, inicjatywa „Wyzwanie dla inteligentnych miast” i inne.

5 Idem.

6 Idem.

7 Idem.

9. Zalecamy wprowadzenie **finansowania** w większym stopniu **uzależnionego od wyników**, obejmującego mechanizmy nagradzające samorządy lokalne w oparciu o osiągnięcie celów środowiskowych, społecznych i w zakresie czystej gospodarki, z uwzględnieniem specyfiki krajowej każdego państwa członkowskiego UE.
10. Sugerujemy ściślejszą współpracę między Komisją Europejską a Komitetem Regionów za pośrednictwem **grupy zadaniowej „Zielony Ład w terenie”**, która mogłaby służyć jako centralny ośrodek współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi, koordynować wysiłki między unijnymi instrumentami wsparcia oraz zapewniać wytyczne dotyczące dostosowania polityki UE w zakresie Zielonego Ładu do lokalnych i regionalnych zdolności i potrzeb.

Część III: Podsumowanie

Aby zapewnić pomyślne wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu, konieczne jest wzmocnienie pozycji władz lokalnych i regionalnych jako kluczowych inicjatorów zmian.

Zwiększając nasze zdolności, zapewniając ukierunkowane wsparcie finansowe, przelamując brak synergii działań i ustanawiając dialog strukturalny, UE może uwolnić potencjał inicjatyw lokalnych i regionalnych napędzających zrównoważoną transformację, a jednocześnie dostosować się do realiów lokalnych i regionalnych. Podejście to pozwoli wykorzystać zaufanie obywateli i przedsiębiorstw do władz lokalnych i regionalnych. Zapewni też stałą koordynację i wzajemne dostosowanie oraz realizację aspiracji związanych z Europejskim Zielonym Ładem.